

KDYKOLIV JE JAZZU ÚZKO

Jazzové sekci

Kdykoliv je jazzu úzko
jdou po hrdle i zemi
Huby ortelují
a volnost padá za oběť
pasákům moci

Kdykoliv musí vystupovat jazz
pod cizím jménem
protože nemá v žilách správnou krev
a jeho původ je nežádoucí
signalizují po tmách
trubky plamenů
trombony pramenící v černých horninách
i klarinety travin

Big band který diriguje
od klavíru ve Smetanově síni
Count Basie
jako hvězdná loď prorážející neznámé končiny
duní od jedné galaxie ke druhé

V tyto tajné zakázané chvíle
vstávají ohně z doutnajících skal
zanesenými ústy vyrážejí vody
svaly vzduchu praskají
a tmavá země poskytuje asyl
pronásledované hudbě

Všechny živly zdvihají pěstě
proti bířicům
kdykoliv je jazzu úzko

6. srpna 1986 JAROMÍR HOŘEC

/Ze sbírky "Půlnocní jam session", druhé doplněné vydání rukopisného opisu s ilustracemi J. Kristoforiho/.

VELIKÁ NOC A HOVORY S MRTVÝMI

Historické dílo Zdenka Kalisty se vždy úzce dotýkalo i literatury. Svědčí o tom i poslední jeho rukopisy, které zanechal. V několika letech před smrtí, kdy byl již stížen očí chorobou, přičině téměř oslepl, začal psát cyklus veršů. Kdysi - v roce 1921 - do české literatury vstoupil sbírkou "Ráj srdce" a verši se také se čtenáři rozloučil. Jeho sbírku "Veliká noc" /původní název "Řeč kamene/ doprovodil editor rozsáhlým doslovem o Kalistově básnické produkci od dvacátých let do současnosti. Sbírká "Veliká noc" byla opsána pro řadu "Asyl" v "České expedici" a je doprovázena dřevořezy.

Dalším Kalistovým dosud nevydaným svazkem je soubor portrétů spisovatelů Jana Zahradníčka, Josefa Knapa a Viktora Dyka navazující na knížku "Tváře ve stínu" vydanou v roce 1967. Nový rukopis má název "Hovory s mrtvými. S prvními dvěma spisovateli byl Kalista v padesátých letech souzen a uvězněn; později i rehabilitován. Jsou to pozoruhodné profily napsané s typickou kalistovskou erudicí, ale i plně osobitých postřehů a faktů. Navíc v mnohém podávají i obraz společenských a kulturních poměrů. Pro Českou expedici se opsal kapitola nazvaná "Vzpomínání na Jana Zahradníčka". Je opsána v řadě "Hlas", v níž byly před léty opsány i Seifertovy vzpomínky "Všechny krásy světa".

č.e.

ÚČTOVÁNÍ

Proboha, co se to tam děje,
chytá se Kozák za hlavu.
Pln zoufalství a beznaděje
duchovní hledá potravu.
Jem mu jak po nejhorším flámu,
moskevský boršč už nechutná mu,
ba, už ho ani neláká
Poučení V. Bilaka.

Jde zapít chandru u Müllera...
Končí se, páni, vaše éra.
Po létech temna, lži a zrad
přišel čas účtovat.

E G O

ZLÁ KREV - JINAK

Televizní seriál "Zlá krev" přeskočil závěrečné stránky Neffova vyprávění, jež čteme v závěru "Královského vozataje", pátého dílu románové předlohy. Přečtěme si ukázky:

"V Rusku není u vlády rozum, nýbrž strach.

- To není pravda, řekla Martina.

- Strach, opakoval Šnajberk. - Strach před Stalinem, před policií, před sousedy, před vlastními dětmi. Mám v Moskvě provdanou sestřenicí. Po občanské válce jsem jí několikrát psal a ptal jsem se jí, jestli něco nepotřebuje. Odpovídala, že nepotřebuje nic, protože v její nové sovětské vlasti je o každého pracujícího člověka dobře postaráno. Na jaké strašné, nepředstavitelné cary papíru mi to psala! Ale nezáleží na papíru. To by se dalo pochopit, že po revoluci tam nemají dopisní papír. Ale nechápal jsem, proč ona píše tak škrobeně. Teprve když jsem byl tam u ní, jsem to pochopil. Psali mi tak ze strachu. Říká se, že carský režim byl strašný. Stalinův režim je daleko strašnější..."

Šnajberk pak vypravuje, jak chtěl dát své sestřenicí na nádraží punčochy. Ta se však bála od "cizince" cokoliv vzít. Nakonec je ustrašeně přijala:

A román pokračuje:

"Honem jsem nastoupil do vagónu. Od té doby od ní nemám zpráv. Možná, že ji za ty punčochy zatkli a poslali na Sibiř. Dejte mi pokoj s Ruskem... Když jsem se vracel a když jsem přejel československé hranice, připadal jsem si jako v eldorádu svobody, jak v zemi blaženosti..."

- A já přece věřím v komunismus, řekla Martina.

- Jak je ctěná libost, řekl Šnajberk chladně.

- Pověděli jste nám to hezky, co jste viděl v Rusku, řekla Martina. - Jeden náš dobrý známý, redaktor Fučík, ovšem komunista, tam zažil a napsal o tom něco docela jiného, a já nemám důvod mu nevěřit... Pokus o základní reformu společnosti se neobejde bez teroru a bez hrůzy. Hlavní je, že ten pokus se stal, a já jsem hrdá na to, že se stal.

- Jak je ctěná libost, opakoval Šnajberk. - Těžko mluvit solidami, kteří si ucpávají uši před fakty. Ale i když ten teror byl, jak říkáte, nutný, nezda se, že byl něco platný..."

K Marině a jejím názorům se přidává i manžel Cyril - jsou to autoportréty spisovatele Vladimíra Neffa a jeho manželky. Cyril - Vladimír Neff - o sobě píše: "Cyril v nitru souhlasil se Šnajberkem, věřil ve správnost jeho postřehů, i on byl přesvědčen, že Stalinův režim je nejvyšší krutý a tvrdý, ale považoval za svou povinnost pokrokového člověka a umělce potlačit své vlastní citění a najít proti němu argumenty..."

Neff tu vyslovil nejen vlastní tragedii, ale i propastný omyl všech tzv. pokrokových lidí, kteří svou pokrokovost viděli v úsilí nepohledět tváří v tvář skutečnosti a faktům, ale naopak v duchu jakési "vyšší" pravdy skutečnou pravdu potlačovat. Viz: svoboda nutnosti... Viz: Antigiđe. Viz: pakt Stalina s Hitlerem. Viz: Srpen 1968...

"Povinnost pokrokového člověka" - mluveno s románem - nemůže být nic jiného než ctít a podporovat pravdu a svobodu - kdekoli na světě i proti komukoli. Všechno ostatní je tlach politické demagogie sloužící lži a nesvobodě.

SEVERUS